

Національна команда експертів з реформування вищої освіти України

ЗАХАРЧЕНКО В.М.

проректор з науково-педагогічної роботи
Одеської національної морської академії

Національна рамка кваліфікацій та освітні програми і кваліфікації

Київ, 20-21 жовтня 2015 р.

Erasmus+

Erasmus+

Питання до розгляду

- Рамки кваліфікацій в ЄПВО
- Національна рамка кваліфікацій: розроблення та стан впровадження;
- Розроблення освітніх програм
- Присвоєння кваліфікацій

Erasmus+

Рамки кваліфікацій в ЄПВО

Рамки кваліфікацій - призначення

У сучасному світі рамки кваліфікацій стають інструментом публічної політики, що сприяє:

- ефективній взаємодії систем освіти та ринку праці;
- розвитку мобільності як у географічному, так і професійному контекстах;
- забезпеченню належної компетентності та конкурентної спроможності особистості впродовж життя

В ЄПВО рамки кваліфікацій сприяють:

- розвитку 3-циклової системи освіти;
- розробленню програм вищої освіти у ВНЗ;
- визнанню кваліфікацій

Рамки кваліфікацій в ЄПВО

- Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (**The framework of qualifications for the European Higher Education Area – “QF for the EHEA”**);
 - *Прийнята у 2005 році на конференції Європейських Міністрів, відповідальних за вищу освіту;*
 - *Базується на Дублінських дескрипторах, ухвалених у 2004 році*
- Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (**The European Qualifications Framework for lifelong learning – “EQF for LLL”**)
 - *Ухвалена у 2008 році Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу*
- **Національні рамки кваліфікацій** – повинні описувати усі освітні кваліфікації або усі кваліфікації вищої освіти у національній системі освіти

Дескриптори

	Outcomes	ECTS Credits
First cycle qualification	<p>Qualifications that signify completion of the first cycle are awarded to students who:</p> <ul style="list-style-type: none">• have demonstrated knowledge and understanding in a field of study that builds upon their general secondary education, and is typically at a level that, whilst supported by advanced textbooks, includes some aspects that will be informed by knowledge of the forefront of their field of study;• can apply their knowledge and understanding in a manner that indicates a professional approach to their work or vocation, and have competences typically demonstrated through devising and sustaining arguments and solving problems within their field of study;• have the ability to gather and interpret relevant data (usually within their field of study) to inform judgments that include reflection on relevant social, scientific or ethical issues;• can communicate information, ideas, problems and solutions to both specialist and non-specialist audiences;• have developed those learning skills that are necessary for them to continue to undertake further study with a high degree of autonomy.	Typically include 180-240 ECTS credits

3 цикли вищої освіти + короткий цикл

- Знання та розуміння;
- Застосування знань та розуміння;
- Формування суджень;
- Комунікація;
- Уміння навчатися

Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя

RECOMMENDATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 23 April 2008
on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning

Дескриптори

Descriptors defining levels in the European Qualifications Framework (EQF)

Each of the 8 levels is defined by a set of descriptors indicating the learning outcomes relevant to qualifications at that level in any system of qualifications

	Knowledge	Skills	Competence
	In the context of EQF, knowledge is described as theoretical and/or factual	In the context of EQF, skills are described as cognitive (involving the use of logical, intuitive and creative thinking) and practical (involving manual dexterity and the use of methods, materials, tools and instruments)	In the context of EQF, competence is described in terms of responsibility and autonomy
Level 6 (**) The learning outcomes relevant to Level 6 are	advanced knowledge of a field of work or study, involving a critical understanding of theories and principles	advanced skills, demonstrating mastery and innovation, required to solve complex and unpredictable problems in a specialised field of work or study	manage complex technical or professional activities or projects, taking responsibility for decision-making in unpredictable work or study contexts take responsibility for managing professional development of individuals and groups
Level 7 (***) The learning outcomes relevant to Level 7 are	highly specialised knowledge, some of which is at the forefront of knowledge in a field of work or study, as the basis for original thinking and/or research critical awareness of knowledge issues in a field and at the interface between different fields	specialised problem-solving skills required in research and/or innovation in order to develop new knowledge and procedures and to integrate knowledge from different fields	manage and transform work or study contexts that are complex, unpredictable and require new strategic approaches take responsibility for contributing to professional knowledge and practice and/or for reviewing the strategic performance of teams

1. Рішення про початок розроблення (приймається національним органом, відповідальним за вищу освіту).
2. Визначення порядку денного, цілей НРК
3. Організація процесу – визначення зацікавлених сторін, створення робочої групи.
4. Проектування структури – структура рівнів, структура дескрипторів результатів навчання, кредитний вимір.
5. Консультації: національна дискусія та ухвалення проекту зацікавленими сторонами.
6. Ухвалення НРК відповідно до національного законодавства.

Erasmus+

Національні рамки кваліфікацій – 10 кроків (2)

7. Адміністративне встановлення завдань з імплементації для уповноважених органів.
8. Імплементація на інституційному рівні – впровадження програм навчання, сформованих на основі результатів навчання (компетентнісного підходу).
9. Включення кваліфікацій до НРК (національної структури кваліфікацій), акредитація, або аналогічні процедури щодо забезпечення якості кваліфікацій.
10. Самосертифікація (верифікація сумісності з Рамкою кваліфікації ЄПВО;
- 11 Публікація звіту про самосертифікацію.**

Національна рамка кваліфікацій

Erasmus+

Розроблення Національної рамки кваліфікацій України

- Розпорядження КМУ від 27.08.2010 № 1727 "Деякі питання розроблення Національної рамки кваліфікацій";
- Наказ МОН від 03.11.2010 № 1054 "Про створення робочих груп із розроблення Національної рамки кваліфікацій"
- Постанова КМУ від 29.12.2010 № 1225 "Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань розроблення та впровадження Національної рамки кваліфікацій";
- Постанова КМУ від 23.11.2011 № 1341 "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій";
- Спільний наказ МОНмолодьспорту та Мінсоцполітики від 20.04.2012 № 488 / 225 "Про затвердження Плану заходів щодо впровадження Національної рамки кваліфікацій".

Національна рамка кваліфікацій

Опис кваліфікаційних рівнів НРК України

Рівень	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
	<i>Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов і вимог</i>			
7	Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи	Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування

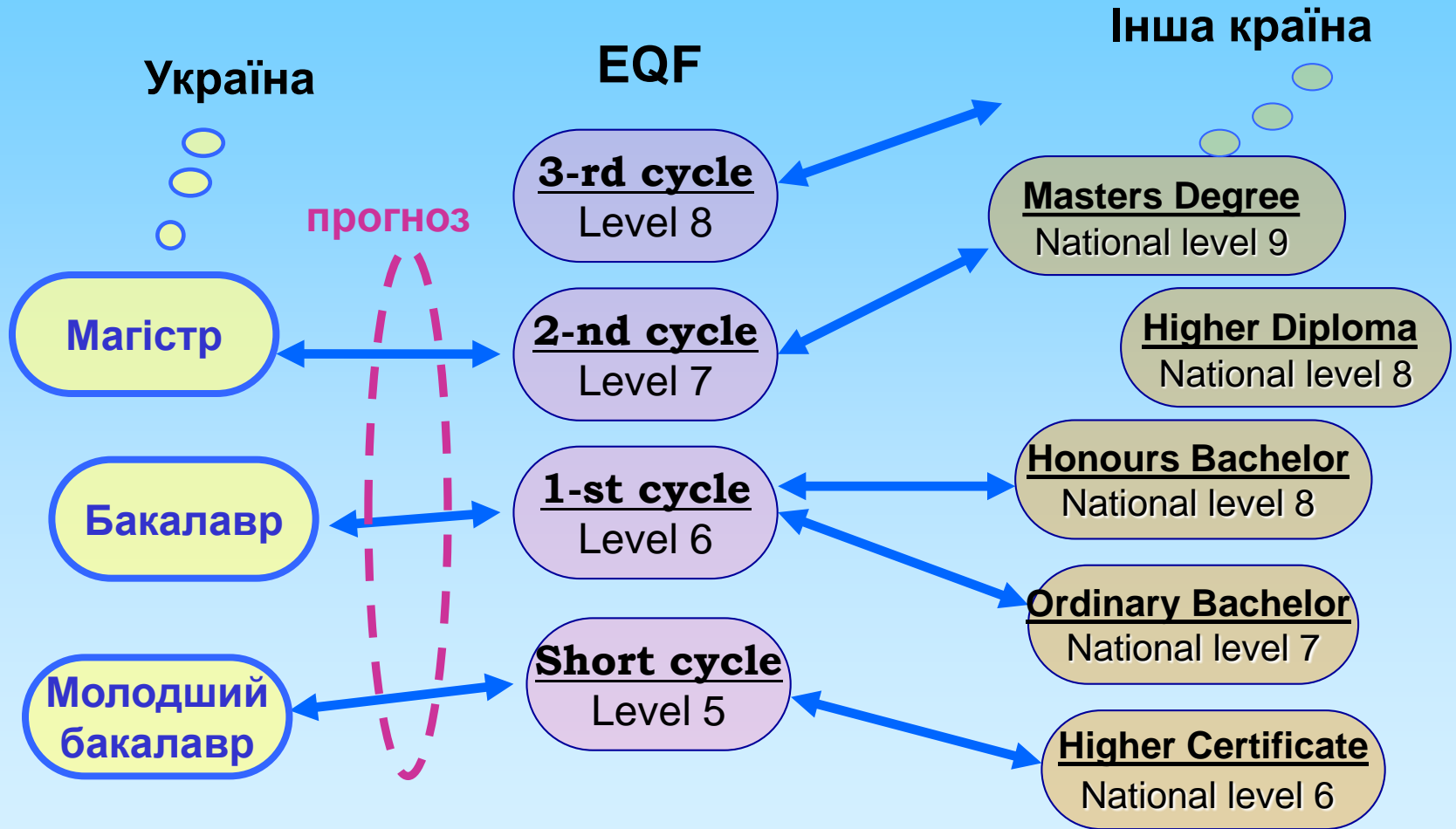
EQF for LLL	QF for EHEA	НРК (прогноз)	
		Рівень 0	
Level 1		Рівень 1	
Level 2		Рівень 2	
Level 3		Рівень 3	
Level 4		Рівень 4	
Level 5	Short cycle	Рівень 5	Молодший бакалавр
Level 6	First cycle	Рівень 6	Бакалавр
Level 7	Second cycle	Рівень 7	Магістр
Level 8	Third cycle	Рівень 8	Кандидат наук
		Рівень 9	Доктор наук

Рамки кваліфікацій: компетентності

EQF for LLL	QF for EHEA	НРК
<ul style="list-style-type: none">▪ Знання;▪ Уміння когнітивні, та практичні);▪ Автономність і відповідальність	<ul style="list-style-type: none">▪ Знання та розуміння;▪ Застосування знань та розумінь;▪ Формування суджень;▪ Комунікація;▪ Уміння навчатися	<ul style="list-style-type: none">▪ Знання;▪ Уміння когнітивні та практичні);▪ Комунікація;▪ Автономність і відповідальність+▪ Інтегральна компетентність

Співставлення кваліфікацій

Erasmus+

Національна рамка кваліфікацій – стан та завдання

Erasmus+

із Закону України "Про вищу освіту"

Стаття 5. Рівні та ступені вищої освіти

Молодший бакалавр	5-ий рівень НРК
Бакалавр	6-ий рівень НРК
Магістр	7-ий рівень НРК
Доктор філософії	8-ий рівень НРК
Доктор наук	9-ий рівень НРК

Кваліфікаційні рівні НРК визначають складність результатів навчання

Розроблення та впровадження НРК (наявні результати)

- НРК створена як структурований опис кваліфікаційних рівнів;
- НРК впроваджує результатний (оснований на результатах навчання) підхід до здобуття та присвоєння кваліфікацій;
- НРК охоплює усі типи кваліфікацій – освітні та професійні;
- НРК запроваджує 4 базові компетентності та інтегральну компетентність як основу для опису кваліфікацій;
- НРК є базою для забезпечення прозорості та порівнянності вітчизняних кваліфікацій на національному та міжнародному рівнях
- Закон України “Про вищу освіту” встановлює відповідність рівнів і ступенів вищої освіти кваліфікаційним рівням НРК

Національна рамка кваліфікацій – необхідні заходи

7. Адміністративне встановлення завдань з імплементації для уповноважених органів – наказ *“Про затвердження Плану заходів щодо впровадження НРК*

8. Імплементація на інституційному рівні – впровадження програм навчання, сформованих на основі результатів навчання (компетентнісного підходу).

9. Включення кваліфікацій до НРК (національної структури кваліфікацій), процедури щодо забезпечення якості кваліфікацій.

10. Самосертифікація (верифікація сумісностіз Рамкою кваліфікації ЄПВО

11 Публікація звіту про самосертифікацію..

Освітні програми

Erasmus+

із Закону України "Про вищу освіту"

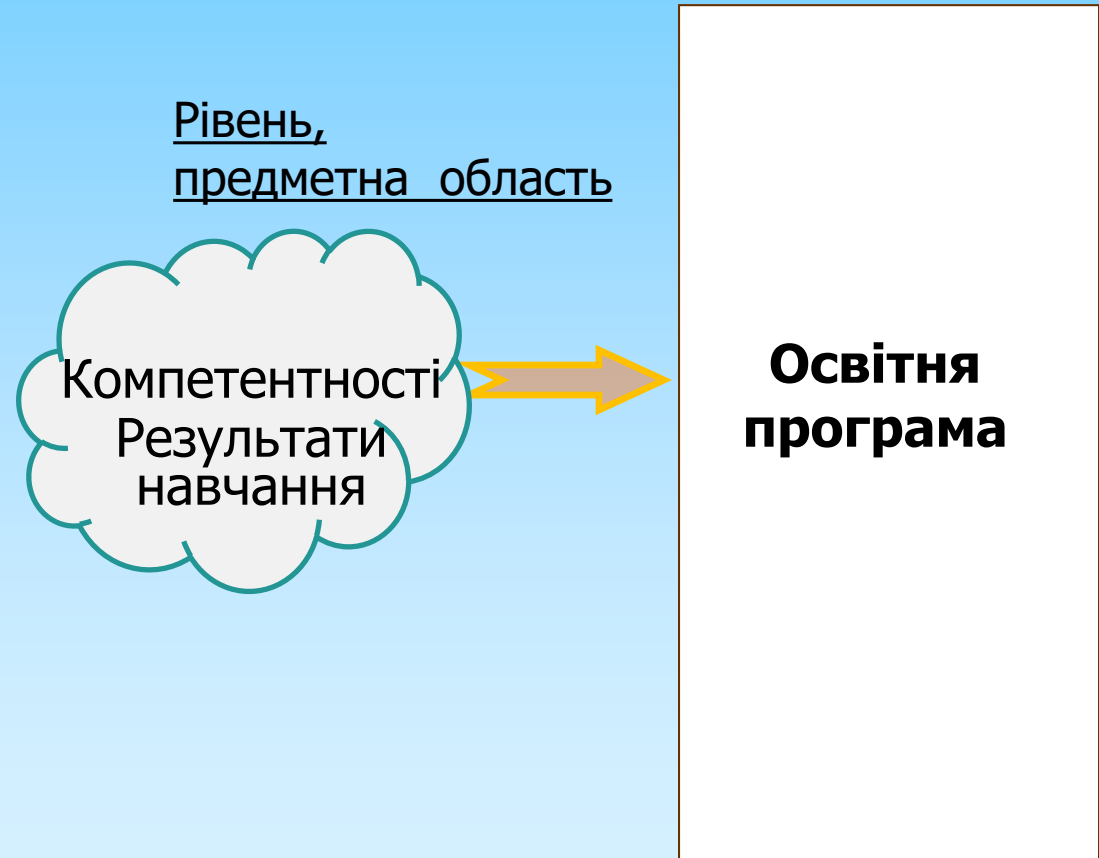
Стаття 10. Стандарти вищої освіти

2. Стандарти вищої освіти **розробляються** для кожного рівня вищої освіти **в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій** і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ)
3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:
 - 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
 - 2) **перелік компетентностей випускника**;
 - 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах **результатів навчання**;
 - 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
 - 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Erasmus+

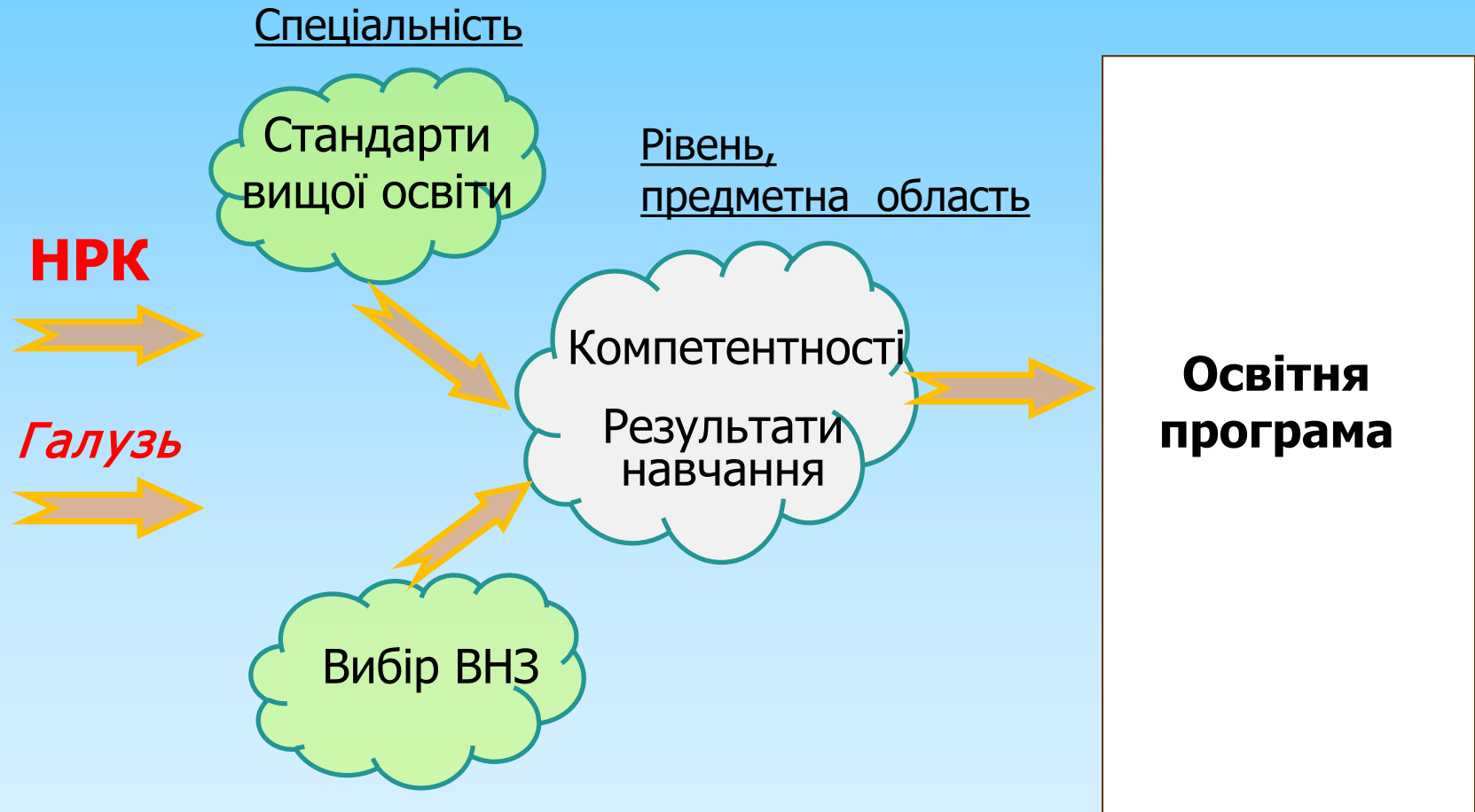
Розроблення освітніх програм (1)

Erasmus+

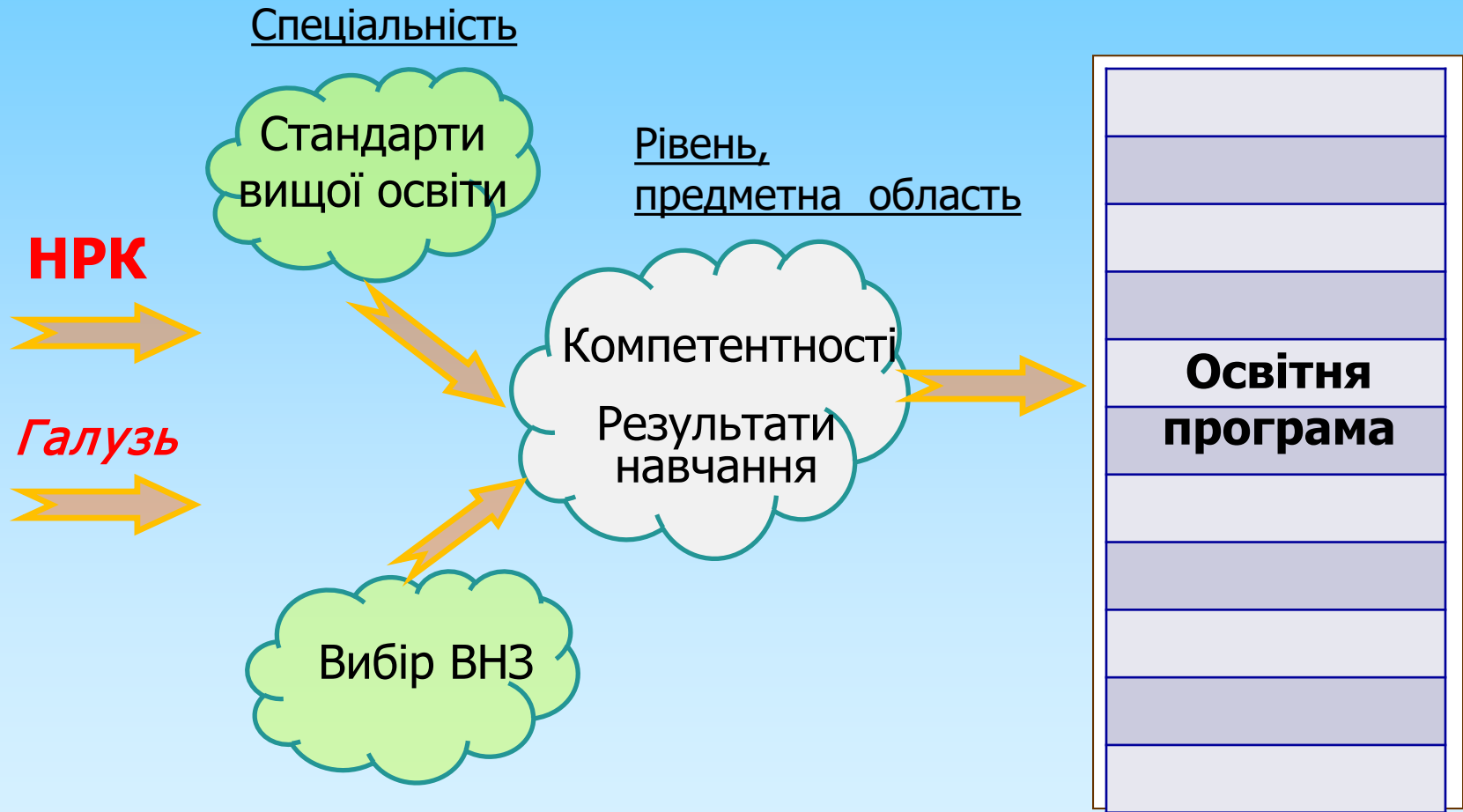
Розроблення освітніх програм (2)

Erasmus+

Розроблення освітніх програм (3)

Erasmus+

Розроблення освітніх програм (4)

Learning outcomes and competences in study programmes (Tuning)

Course unit LO	Competences									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Unit 1		X			X					
Unit 2	X			X			X			
Unit 3		X				X			X	
Unit 4	X		X							X

Присвоєння кваліфікацій

З огляду на провайдера кваліфікацій вони поділяються на

Академічні / освітні, що надаються освітньою системою на основі освітніх стандартів; та

Професійні, що надаються переважно роботодавцями або спільно з ними, на основі професійних стандартів, вироблених у сфері праці

Розподіл кваліфікацій на освітні (академічні) та професійні потребує змін у підходах до:

- здобуття кваліфікацій;
- присвоєння кваліфікацій;
- формування освітніх програм

Erasmus+

із Закону України "Про вищу освіту"

Закон України "Про вищу освіту"

Стаття 7. Документи про вищу освіту (наукові ступені)

3. У дипломі молодшого бакалавра, бакалавра, магістра зазначаються назва вищого навчального закладу, що видав цей документ (у разі здобуття вищої освіти у відокремленому підрозділі вищого навчального закладу - також назва такого підрозділу), а також кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та спеціалізацію, та в певних випадках - професійну кваліфікацію.

Кваліфікація (освітня чи професійна) передбачає:

- Наявність відповідного стандарту компетентності;
- Наявність органу, уповноваженого присвоювати кваліфікації;
- Наявність правил щодо присвоєння кваліфікації (включаючи методи демонстрації компетентності та критерії оцінювання);
- Зрозумілість академічних або професійних прав, які надає кваліфікація;
- Визначеність вимог та правил щодо підтвердження кваліфікації (*за потреби; для регульованих професій*).

Кваліфікації вищої освіти (1)

- Існує усталений перелік ступенів вищої освіти;
- Визначено відповідність ступенів вищої освіти і кваліфікаційних рівнів НРК
- Існують зрозумілі правила формування назв кваліфікацій вищої освіти;
- Існують чинні стандарти вищої освіти та визначені підходи до формування нових стандартів вищої освіти;
- Існують уповноважені органи (екзаменаційні комісії ВНЗ);
- Зрозумілими є академічні права власників кваліфікацій та траєкторії навчання;
- Кваліфікації вищої освіти “містять” в собі і “професійну складову”

Актуальні задачі:

- Формальне усунення розбіжностей у чинних описах ступенів / ОКР бакалавра та магістра (Закон України “Про вищу освіту”; Положення про ОКР (ступеневу освіту);
- Формування описів вітчизняних кваліфікацій вищої освіти на основі системи компетентностей Національної рамки кваліфікацій;
- Розроблення стандартів вищої освіти на основі описів кваліфікаційних рівнів НРК;
- Впровадження освітніх програм, сформованих на основі результатів навчання (компетентнісного підходу)
- Верифікація сумісності та формування зіставлення вітчизняних кваліфікацій вищої освіти з РК ЄПВО

Документи про вищу освіту (1)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 р.
№ 525 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 18 travnya
2015 p. za № 551/26996)

“Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка та додатків до них, зразка академічної довідки”

здобу__ ступінь _____
отрима__ повну вищу освіту
за спеціальністю _____

obtained master's degree _____
field of study _____

здобу__ кваліфікацію _____

obtained qualification of _____

Примітки:

1. Назва професійної кваліфікації зазначається у разі потреби.

Документи про вищу освіту (2)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 р.
№ 525 (zareestrovano v Ministerstvi yustitsii Ukraini 18 travnya
2015 r. za № 551/26996)

“Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові ступені) державного зразка та додатків до них, зразка академічної довідки”

здобу__ ступінь _____

отрима__ повну вищу освіту

за спеціальністю _____

obtained master's degree _____

field of study _____

здобу__ кваліфікацію _____

obtained qualification of _____

Примітки:

1. Назва професійної кваліфікації зазначається у разі потреби.

Документи про вищу освіту (3)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 р.
№ 525 (zareєстровано в Міністерстві юстиції України 18 травня
2015 р. за № 551/26996)

“Про затвердження форм документів про вищу освіту (наукові
ступені) державного зразка та додатків до них, зразка
академічної довідки”

здобу__ ступінь *Магістра*

отрима__ повну вищу освіту

за спеціальністю *Фізика*

obtained master's degree_____

field of study*Physics*

здобу__ кваліфікацію _____

Магістра фізики

obtained qualification of_____

Master in Physics

Примітки:

1. Назва професійної кваліфікації зазначається у разі потреби.

Типові форми наказів ВНЗ (1)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2015 № 705
“Про затвердження форм документів з підготовки фахівців у
вищих навчальних закладах”

впроваджує типові форми:

- Наказу ВНЗ “Про завершення навчання” (форма № Н-5.01);
- Додатку до наказу ВНЗ “Про завершення навчання”
(форма № Н-5.02);

Форма № Н-5.01

Наказ ВНЗ “Про завершення навчання”

наказую:

присудити ступені/освітньо-кваліфікаційні рівні за спеціальностями/напрямами, спеціалізаціями, професійні кваліфікації, видати документи про вищу освіту особам згідно з додатком та відрахувати їх з числа студентів (слухачів, курсантів, курсантів) навчального закладу (дата відрахування) у зв'язку із завершенням навчання за освітньо-професійними (освітньо-науковими) програмами.

Форма № Н-5.02

Додаток до наказу ВНЗ “Про завершення навчання”

Форма навчання (денна, заочна, дистанційна, вечірня)		Фінансування			Здобутий ступінь/освіт ньо- кваліфікацій ний рівень	Факульт ет/відді лення тощо
Серія докумен та про вищу освіту	Номер докумен та про вищу освіту	Номер додатка до докумен та про вищу освіту	Відзнака	Екзаменаційна комісія	Кваліфікація (професійна кваліфікація **)	Дата закінчен ня навчанн я

Erasmus+

Документи про вищу освіту (4)

Erasmus+

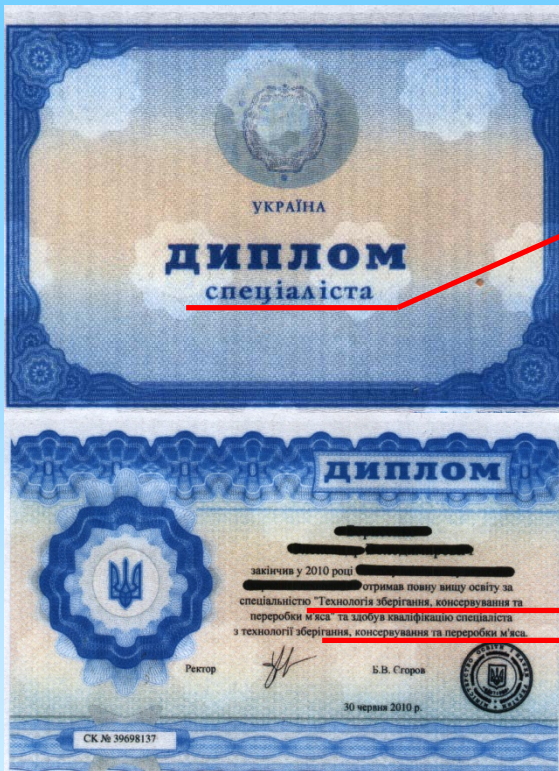
Документи про вищу освіту (5)

Erasmus+

Кваліфікації у документах про вищу освіту (1)

Класифікатор професій: Кваліфікація визначається рівнем освіти та спеціалізацією

Кваліфікація

Класифікатор професій: У дипломі спеціаліста (молодшого спеціаліста)..... кваліфікація визначається через назву професії (інженер-механік, економіст, ... тощо)

Типові форми наказів ВНЗ (1)

- Класифікатор професій містить класифікацію професій та показник професійних назв робіт;
- Клас професій охоплює групу професійних назв робіт.

2143 Професіонали в галузі електротехніки

2143.2 Інженери-електрики

2143.2 Інженер з експлуатації протиаварійної автоматики

2143.2 Інженер перетворювального комплексу

2143.2 Інженер служби підстанцій

2143.2 Інженер-енергетик

2143.2 Старший електромеханік-командир

.....

Кваліфікаційні характеристики сформовані не для усіх професій (класів професій).

Актуальний порядок денний :

- Розроблення стандартів вищої освіти на основі описів кваліфікаційних рівнів НРК;
- Формування нових освітніх програм на основі результатів навчання;
- Усвідомлення наявності різних типів кваліфікацій;
- Внесення змін до форм документів по вищу освіту та типових форм документів ВНЗ щодо завершення навчання;
- *Перегляд Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту);*
- Верифікація сумісності та формування зіставлення вітчизняних кваліфікацій вищої освіти з Рамкою кваліфікацій Європейського простору вищої освіти

Erasmus+

Дякую за увагу!

zvn@onma.edu.ua

+38-048-728-31-57

В.М. Захарченко

**член Національної команди експертів з
реформування вищої освіти**

<http://www.erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html>

**© При використанні матеріалів презентацій вказувати
В. М. Захарченко «Матеріали Національної команди експертів
з реформування вищої освіти, проекту ЄС «НЕО в Україні»**